

Advies over de afbakening van een schutkring voor wolvenschade

Adviesnummer:	<u>INBO.A.4338</u>
Auteurs:	Jan Gouwy & Koen Van Den Berge
Contact:	Lieve Vriens (lieve.vriens@inbo.be)
Kenmerk aanvraag:	e-mail van 3 februari 2022, ANB-INBO-2022-09
Geadresseerden:	Agentschap Natuur & Bos T.a.v. Koen Driesen VAC Hasselt Koningin Astridlaan 50 3500 Hasselt koen.driesen@vlaanderen.be
Cc:	Agentschap Natuur & Bos Joris Janssens (joris.janssens@vlaanderen.be) Dries Gorissen (dries.gorissen@vlaanderen.be)

Dr. Maurice Hoffmann
Administrateur-generaal wnd.

Wijze van citeren: Gouwy J. & Van Den Berge K. (2022). Advies over de afbakening van een schutkring voor wolvenschade. Adviezen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Nr. INBO.A.4338. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

Aanleiding

De Vlaamse overheid voorziet subsidies voor **particuliere veehouders** die maatregelen nemen om hun **kleinvee** tegen de wolf te beschermen. Het gaat om preventieve maatregelen om bestaande omheiningen wolfwerend te maken. Deze middelen zijn enkel voorzien in die gemeenten waar de kans groot is dat een of meerdere wolven actief kunnen zijn, het zogenaamde risicogebied. Dit risicogebied is afgebakend door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) en kan driemaandelijks geactualiseerd worden op basis van de beschikbare wetenschappelijke kennis over de verspreiding van wolven in Vlaanderen.

Professionele rundvee- en paardenhouders binnen de risicozone kunnen sinds medio 2021 beroep doen op een tegemoetkoming via de niet-productieve investeringssteun in kader van het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds (VLIF), dat gecoördineerd wordt door het Departement Landbouw en Visserij.

Het kabinet gaf het Agentschap Natuur & Bos de opdracht om een Ministerieel Besluit voor te bereiden om ook **niet-professionele rundvee- en paardenhouders** subsidies te verschaffen binnen een bepaalde zone, de zogenaamde schutkring. Volgens het BVR van 26 november 2021 tot vaststelling van de regels voor de subsidiëring van wolfwerende maatregelen¹ is hiervoor een advies van het INBO nodig.

Vraag

Kan het INBO op basis van vastgestelde schadegevallen bij runderen en paarden van een afbakening van schutkring voorstellen?

Toelichting

---

1 Achtergrondinformatie

Sinds de vestiging van wolf in Vlaanderen is er door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) een risicozone afgebakend waarbinnen er een verhoogd risico is op een wolvenaantal op (klein)vee. Actueel is de lijst met gemeentes die behoren tot de huidige risicozone gebaseerd op de INBO-nota: Prioritering inzake preventiemaatregelen t.a.v. wolvenschade, februari 2020 (https://www.natuurenbos.be/sites/default/files/inserted-files/nota_prioriteringszones.pdf). Eind januari 2022 adviseerden Van Den Berge et al. (2022) om het bestaande risicogebied uit te breiden. Alle achtergrondinfo over de risico-inschatting en de opvolging van wolvenaantwezigheid in Vlaanderen is terug te vinden in dit advies.

De huidige risicozone strekt zich uit van Geel (Antwerpen) tot Lanaken (Limburg). De gevestigde wolven (roedel Hechtel-Eksel) houden zich voornamelijk op binnen drie kerngebieden, namelijk Schietterrein Helchteren, Kamp van Beverlo en Bosland. Deze kerngebieden zijn vooral van belang tijdens het voortplantingsseizoen en de periode met opgroeiende jongen, d.i. van april tot november. Op basis van de kaart in bijlage blijkt dat de grote meerderheid van de schadegevallen plaatsvindt in de gemeenten die gelegen zijn in of direct grenzen aan deze kerngebieden.

---

¹ [BVR tot vaststelling van de regels voor de subsidiëring van wolfwerende maatregelen 26/11/2021](#)

2 Vaststellingen over wolvenschade bij rundvee en paarden in Vlaanderen

- Binnen de risicozone werden van augustus 2018 tot en met november 2021 114 schadegevallen vastgesteld, veroorzaakt door de roedel Hechtel-Eksel (het onderzoek rond recentere schadegevallen is momenteel nog niet afgerond). De grote meerderheid betroeg aanvallen op schapen. Er zijn in 2021 vijf bevestigde aanvallen op runderen vastgesteld, waarvan 3 in Oudsbergen, 1 in Hechtel-Eksel en 1 in Peer. Tevens werden in september 2021 twee aanvallen op paarden vastgesteld in Oudsbergen: 1 op twee Shetlandpony's en 1 op een (hoefbevangen, en daardoor weinig mobiele) pony (zie tabel 1). Op 11 februari 2019 liepen in Lommel twee paarden lichte verwondingen op aan de benen tijdens een schrikreactie op de gebeurtenissen in een aanpalende weide, waar schapen werden aangevallen. De aanval was echter niet gericht op de paarden, deze dieren hadden zichzelf verwond.
- De aanvallen op runderen vonden plaats in de nabijheid van de kerngebieden; uit genetische analyse blijkt bovendien dat er telkens meerdere wolven (waaronder ook welpen) bij betrokken waren. Tot nog toe waren de aanvallen op runderen geassocieerd met de seizoensale piek aan aanvallen op (onbeschermd) vee in de periode dat de opgroeiende welpen in de kerngebieden maximaal van vlees moeten voorzien worden door de roedel. In deze omstandigheden is de kans dan ook kleiner dat aanvallen op runderen ver weg van deze kerngebieden zullen plaatsvinden. In de wintermaanden zijn de wolven echter minder gebonden aan deze kerngebieden en verplaatst de roedel zich eerder onvoorspelbaar over het gehele territorium. Een aanval op een rund eerder waar in het territorium is in deze periode zeker niet uit te sluiten, maar aangezien de meeste runderen dan op stal staan, en aanvallen op vee in deze periode minder frequent plaatsvinden, is het risico dan ook kleiner.
- In sommige gemeenten zijn er slechts in een beperkt (rand)gebied schadegevallen geweest. Dit kan te wijten zijn aan het feit dat er een fysieke barrière is, zoals een centrum of een kanaal. Echter blijft het administratief gezien pragmatisch om te werken met gemeentegrenzen, waarbij elke rundvee- of paardenhouder binnen de gemeente subsidies kan aanvragen.
- De aanval op rund in Hechtel-Eksel vond plaats nabij de grens met de gemeenten Lommel, Balen en Leopoldsburg. In deze gemeenten, die gelegen zijn in de noordwestelijke hoek van het wolventerritorium, is een aanval op rund bijgevolg eveneens reëel.
- Ondanks dat er in de gemeenten Beringen en Heusden-Zolder zich tot op heden relatief weinig aanvallen hebben voorgedaan, zijn deze gemeenten potentieel goed bereikbaar voor wolven door de aanwezigheid van (grote) valleigebieden. Om deze reden is het een optie om deze gemeenten mee op te nemen.

Tabel 1. Overzicht van schadegevallen bij rundvee en paarden veroorzaakt door de roedel Hechtel-Eksel

Datum schadegeval	Gemeente	Diersoort	Aantal	Opmerkingen
31/05/2021	Oudsbergen	Rund	1	vaars
29/08/2021	Oudsbergen	Rund	1	drachtige vaars
13/09/2021	Oudsbergen	Pony	2	Shetlandpony
14/09/2021	Oudsbergen	Rund	1	vaars
24/09/2021	Hechtel-Eksel	Rund	1	vaars
29/09/2021	Oudsbergen	Pony	1	hoefbevangen pony
15/11/2021	Peer	Rund	1	Holstein rund, was extreem mager en verzwakt

3 Voorstel van schutkring

Omwille van administratieve redenen is een afbakening op basis van gemeentegrenzen opportuun. We stellen voor om volgende gemeenten op te nemen in de zogenaamde schutkring: Balen, Beringen, Hechtel-Eksel, Heusden-Zolder, Houthalen-Helchteren, Leopoldsburg, Lommel, Peer, Pelt en Oudsbergen.

De wolven zullen intensief opgevolgd blijven worden. Op basis van nieuwe schadegevallen of andere relevante informatie kan het nodig zijn om de schutkring aan te passen.

Conclusie

De afbakening van de schutkring steunt op de analyse van de schadegevallen bij rundvee en paarden door gevestigde wolven, meer bepaald de roedel Hechtel-Eksel.

De wolven houden zich voornamelijk op binnen drie kerngebieden. De aanvallen op runderen en paarden (pony's) vonden steeds in of vlakbij een kerngebied plaats.

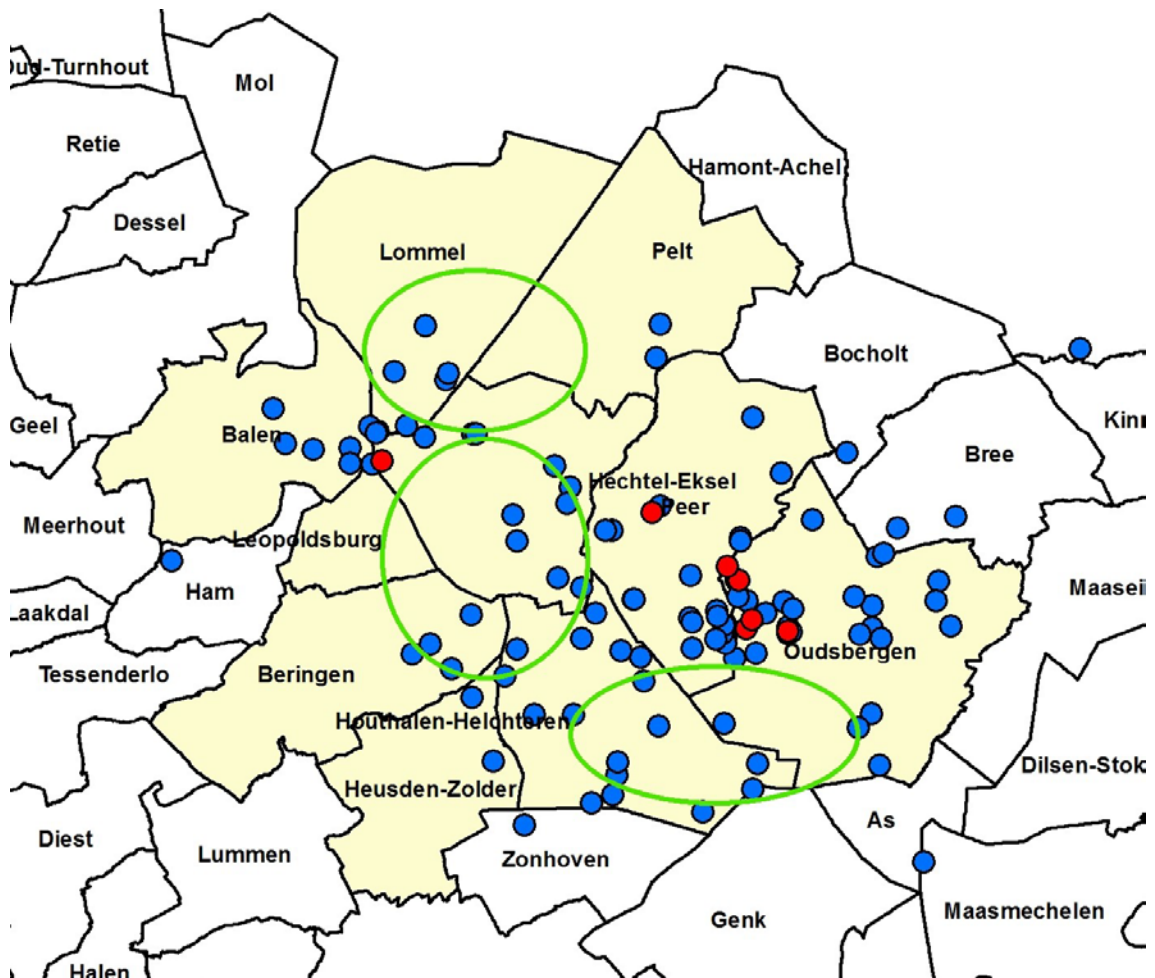
Volgende gemeenten komen in aanmerking als zogenaamde schutkring: Balen, Beringen, Hechtel-Eksel, Heusden-Zolder, Houthalen-Helchteren, Leopoldsburg, Lommel, Peer, Pelt en Oudsbergen.

Referenties

Van Den Berge K., Gouwy J. & Mergeay J. (2022). Advies over de uitbreiding van de risicozone voor wolvenschade. Adviezen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Nr. INBO.A.4297. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

Bijlage 1: Voorstel van schutkring

Figuur 1. Voorstel van schutkring (ingekleurde gemeenten) in relatie tot de schadegevallen (augustus 2018-november 2021) en kernzones van de Hechtel-Eksel-roedel. Rood: schadegevallen aan runderen en paarden (pony's), blauw: alle andere schadegevallen (schapen, geiten, alpaca's,...). Groen: kernzones wolvenroedel (noord: Bosland, centraal: Kamp van Beverlo, zuid: Schieterrein Helchteren)